

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ФІНАНСІВ



Олександр ГАЛИЧ
2025 р.

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

освітньо-професійна програма Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

спеціальність D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

галузь знань D Бізнес, адміністрування та право

рівень вищої освіти другий (магістерський)

ПОЛТАВА 2025

Наскрізна програма практики для здобувачів вищої освіти
за освітньо-професійною програмою «Фінанси, банківська справа, страхування та
фондовий ринок»

спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
рівень вищої освіти другий (магістерський)

Мова викладання державна

Розробники:

ЗОРЯ Олексій, завідувач кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму,
д. е. н., професор, гарант освітньо-професійної програми Фінанси, банківська
справа, страхування та фондовий ринок другого (магістерського) рівня;

БЕЗКРОВНИЙ Олександр, професор кафедри фінансів, економічних досліджень і
туризму, декан факультету обліку та фінансів, к. е. н., доцент;

ДОРОШЕНКО Ольга, доцент кафедри фінансів, економічних досліджень і
туризму, заступник декана факультету обліку та фінансів, к. е. н., доцент;

ЗОРЯ Світлана, доцент кафедри фінансів, економічних досліджень і туризму,
голова ради з якості вищої освіти спеціальності «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок», к. е. н., доцент;

КРАСНІКОВА Оксана, доцент кафедри фінансів, економічних досліджень і
туризму, к. е. н., доцент;

ТОМІЛІН Олексій, професор кафедри фінансів, економічних досліджень і
туризму, д. е. н., професор;

БРАЖНИК Людмила, доцент кафедри фінансів, економічних досліджень і
туризму, к. е. н., доцент;

БЕЗДУДНА Лариса, генеральний представник АТ «СГ «ТАС», м. Полтава;

ЄГОРОВА Наталія, начальник регіонального відділення Банку ПІВДЕННИЙ,
м. Полтава.

Гарант освітньої програми «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий
ринок»

«01» вересня 2025 р.

Олексій ЗОРЯ

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри фінансів, економічних досліджень і
туризму

Протокол від 01 вересня 2025 року № 1

Завідувач кафедри фінансів, економічних
досліджень і туризму

Олексій ЗОРЯ

Схвалено радою з якості вищої освіти спеціальності «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»

Протокол від 01 вересня 2025 року № 1

Голова ради з якості вищої освіти спеціальності

«Фінанси, банківська справа, страхування
та фондовий ринок»

Світлана ЗОРЯ

© ПДАУ, 2025

ВСТУП

Наскрізна програма практики розробляється згідно з освітньо- професійною програмою Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок і навчального плану підготовки студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок.

Метою практики є набуття компетентностей, на основі отриманих в Полтавському державному аграрному Університеті (далі – Університет) теоретичних знань, для досягнення програмних результатів навчання та прийняття самостійних рішень у виробничих умовах, оволодіння практичними навичками і вміннями, сучасними методами і формами організації праці у професійній сфері, виховання потреби систематично поповнювати свої знання та застосовувати їх у майбутній трудовій діяльності.

Завдання практики:

- набуття, поглиблення й удосконалення у виробничих умовах компетентностей та підготовка до трудової діяльності;
- закріплення теоретичних знань та формування навичок прийняття самостійних рішень на певних ділянках роботи (чи з конкретних питань) у виробничих умовах;
- освоєння сучасних технологій з фаху;
- збір і опрацювання фактичних матеріалів для виконання індивідуальних завдань і кваліфікаційної роботи.

Проходження практики сприяє формуванню компетентностей:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- навички міжособистісної взаємодії;
- здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);
- здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності;
- здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання;
- здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку;
- здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку;
- здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію;

- здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку;

- здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування, страхування та фондового ринку;

- здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку;

- здатність розробляти технічні завдання для проектування інформаційних систем у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку;

- здатність володіти теоретичними та методичними прийомами для вирішення проблем фінансово-економічної безпеки та забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку національної економіки.

програмних результатів навчання:

- використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності;

- здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності;

- відшуковувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку;

- доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях;

- вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності;

- вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку та управляти ними;

- застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку;

- здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання;

- застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського, страхового менеджменту та управління фондами для прийняття рішень;

- обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів;

- оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів;

- впроваджувати організаційно-управлінські заходи щодо поліпшення фінансово-економічної безпеки та інвестиційної привабливості національного господарства;

- визначати стратегічні напрями розвитку інвестиційно-інноваційного потенціалу аграрної сфери, ефективність управління ним та механізм фінансування інвестиційних проектів.

1. ОПИС ПРАКТИК

Навчальним планом підготовки студентів освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок 2025 року набору денної та заочної форм здобуття освіти передбачені наступні види практик (табл. 1).

Таблиця 1

**Види, назви і обсяги практик студентів освітньо-професійної програми
Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності
D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок**

№ з/п	Назва практики	Семестр	Обсяг практики	
			кредитів ЄКТС	годин
Виробнича практика				
1.	Виробнича практика	2	6	180
Переддипломна практика				
2.	Переддипломна практика	3	6	180

1.1. Виробнича практика

Метою проходження практики є закріплення теоретичних знань, набуття й удосконалення практичних навичок з дисциплін професійної підготовки, формування у здобувачів вищої освіти умінь прийняття оптимальних управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку, виховання внутрішньої потреби постійного оновлення професійних знань і творчого їх застосування в практичній діяльності.

Завдання виробничої практики:

- вивчення організаційної структури суб'єкта господарювання та з'ясування місця й значення в ній посадової особи чи підрозділу, який відповідає за фінансову діяльність бази практики;

- набуття досвіду здійснення фінансово-економічної характеристики бази практики;

- закріплення практичних навичок із дисциплін професійної підготовки на базі конкретного суб'єкта господарювання;

- збір та опрацювання матеріалу для виконання індивідуального завдання та проведення наукових досліджень.

Проходження виробничої практики сприяє формуванню: компетентностей:

- загальних:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК04. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК06. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК07. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК09. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

- фахових:

ФК01. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ФК02. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

ФК03. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ФК04. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ФК05. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

ФК06. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ФК07. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування, страхування та фондового ринку.

ФК08. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ФК09. Здатність розробляти технічні завдання для проектування інформаційних систем у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

програмних результатів навчання:

ПР01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності

ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР04. Відшуковувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР06. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.

ПР07. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР08. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку та управляти ними.

ПР09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР10. Здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

ПР11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського, страхового менеджменту та управління фондами для прийняття рішень.

ПР12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

ПР13. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

1.2. Переддипломна практика

Метою переддипломної практики є закріплення, поглиблення, узагальнення знань та вдосконалення практичних умінь і навичок, набутих за час навчання у закладі вищої освіти; оволодіння професійним досвідом, компетентностями для забезпечення готовності до самостійної трудової діяльності; виховання внутрішньої потреби постійного оновлення професійних знань і творчого їх застосування в реальних умовах функціонування суб'єкта господарювання, збір матеріалів для написання кваліфікаційної роботи.

Завдання переддипломної практики:

- вивчення організаційної структури суб'єкта господарювання та з'ясування місця і значення в ній посадової особи чи підрозділу, який відповідає за фінансову діяльність бази практики;

- дослідження особливостей побудови структури та функцій посадової особи чи підрозділу, який відповідає за фінансову діяльність бази практики бази практики;

- набуття досвіду здійснення фінансово-економічної характеристики суб'єкта господарювання;

- закріплення практичних навичок фінансової роботи та прийняття оптимальних управлінських рішень у сфері фінансів суб'єкта господарювання;

- опрацювання матеріалів фінансово-облікової, статистичної інформації тощо про господарську діяльність суб'єкта господарювання та апробація результатів кваліфікаційної роботи;

- набуття досвіду роботи в колективі та виконання посадових обов'язків;

- закріплення навичок виконання науково-дослідної роботи та підготовки наукових доповідей.

Проходження переддипломної практики сприяє формуванню: компетентностей:

- загальних:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК03. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК04. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК05. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК06. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК07. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК09. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

- фахових:

ФК01. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

ФК02. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

ФК03. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ФК04. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ФК05. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

ФК06. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ФК07. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування, страхування та фондового ринку.

ФК08. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ФК09. Здатність розробляти технічні завдання для проектування інформаційних систем у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ФК10. Здатність володіти теоретичними та методичними прийомами для вирішення проблем фінансово-економічної безпеки та забезпечення інвестиційно-інноваційного розвитку національної економіки

програмних результатів навчання:

ПР01. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності

ПР03. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПР04. Відшуковувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР06. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.

ПР07. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

ПР08. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку та управляти ними.

ПР09. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

ПР10. Здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

ПР11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського, страхового менеджменту та управління фондами для прийняття рішень.

ПР12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

ПР13. Оцінювати ступінь складності завдань при плануванні діяльності та опрацюванні її результатів.

ПР14. Впроваджувати організаційно-управлінські заходи щодо поліпшення фінансово-економічної безпеки та інвестиційної привабливості національного господарства.

ПР15. Визначати стратегічні напрями розвитку інвестиційно-інноваційного потенціалу аграрної сфери, ефективність управління ним та механізми фінансування інвестиційних проектів.

2. ЗМІСТ ПРАКТИК

2.1. Виробнича практика

Зміст практики визначається з урахуванням особливостей бази практики.

Зміст практики на базі підприємств різних галузей національної економіки:

Розділ 1. Загальна характеристика та організаційна структура підприємства. Повна і скорочена назва підприємства. Юридична адреса. Характеристика форми власності й організаційно-правової форми господарювання. Наявність філій, представництв, відділень та короткі відомості про них. Належність підприємства до концернів, асоціацій, холдингів тощо. Цілі та види діяльності підприємства. Організаційна структура підприємства. Склад і функції фінансового апарату, місце фінансової служби в загальній організаційній структурі підприємства. Організація фінансово-економічної роботи на підприємстві. Фінансові обов'язки та їх розподіл між спеціалістами підприємства.

Розділ 2. Фінансово-економічна характеристика підприємства. Аналіз фінансових показників бази практики з урахуванням її форми власності, виду діяльності та форми організації бізнесу. Аналіз складу, структури та динаміки майна й джерел формування капіталу підприємства. Оцінка показників формування фінансових результатів діяльності підприємства. Аналіз показників ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості, рентабельності та ділової активності.

Розділ 3. Практичні аспекти дисциплін професійної підготовки на підприємстві. Вивчення політики управління оборотними активами (запасами, дебіторською заборгованістю, грошовими активами) та необоротними активами на підприємстві. Аналіз політики управління капіталом підприємства. Визначення впливу фінансового левериджу на структуру капіталу підприємства. Проведення оптимізації структури капіталу підприємства. Аналіз фінансових механізмів управління формуванням операційного прибутку. Розрахунок операційного левериджу та аналіз точки беззбитковості. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства. Вивчення правил прийняття інвестиційних рішень. Аналіз методів, моделей торгівельних індикаторів та портфелів цінних паперів. Управління ліквідністю та фінансовою стійкістю підприємства. Вивчення політики управління фінансовими ризиками на підприємстві. Оцінка політики антикризового фінансового управління підприємством при загрозі банкрутства. Розробка механізму фінансової стабілізації підприємства при загрозі банкрутства. Здійснення рейтингового оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства. Порядок організації фінансових взаємовідносин підприємства й банківських установ. Управління кредитоспроможністю підприємства. Здійснення управління банківськими кредитами. Порядок організації фінансових взаємовідносин підприємства й страхових компаній.

Розділ 4. Індивідуальне завдання. Обирається відповідно до напряму наукових досліджень з наведеного у робочій програмі практики списку, що не є вичерпним. Має на меті забезпечити максимальний збір інформації, необхідної для самостійної роботи та наукових досліджень.

Зміст практики на базі банківської установи:

Розділ 1. Загальна характеристика та організаційна структура банківської установи. Повна і скорочена назва банку. Юридична адреса. Наявність філій, відділень тощо та короткі відомості про них. Цілі та види діяльності банківської установи. Рейтинги банку. Організаційна побудова банку. Органи управління банку та їх повноваження. Тип організаційної структури банку. Вплив на організаційну структуру банку специфіки його діяльності, стратегічних і тактичних цілей, історії розвитку.

Розділ 2. Фінансово-економічна характеристика банківської установи. Аналіз активів і пасивів банківської установи. Аналіз зобов'язань. Оцінка ліквідності й фінансової стійкості. Аналіз прибутковості банку. Види рахунків та механізм їх відкриття банком для своїх клієнтів. Процедура розміщення депозитних вкладів для фізичних та юридичних осіб. Механізм та умови здійснення недепозитних банківських операцій (продаж позик, надання кредитних гарантій, випуск цінних паперів, операції РЕПО тощо). Порядок надання різних видів кредитів банківською установою. Характеристика здійснення оцінки кредитоспроможності позичальника. Характеристика видів забезпечень, системи контролю за цільовим використанням кредитів та штрафних санкцій за їх нецільове використання. Механізм погашення кредитів. Оцінка організації розрахунків платіжними картками. Особливості здійснення факторингових і форфейтингових операцій (вартість таких послуг). Емісійні операції банку з цінними паперами. Операції банків з векселями (облік векселів, кредитування під заставу векселів, авалювання, акцептування та зберігання векселів банками тощо). Умови лізингових операцій, що надаються банківською установою. Аналіз операцій з торгівлі іноземною валютою, посередництва банків у фінансових розрахунках між експортером та імпортером. Оцінка посередницьких, консультаційних та інформаційних послуг, операцій з дорогоцінними металами банку. Аналіз надання інших банківських послуг банком для підприємств.

Розділ 3. Практичні аспекти дисциплін професійної підготовки в банку. Застосування різних підходів оцінювання діяльності банку. Елементи стійкості комерційного банку. Структура банківських доходів і витрат. Планування підвищення прибутковості діяльності банку з урахуванням допустимого рівня ризику. Модель управління прибутковістю банківської діяльності. Аналіз впливу структури активів на ліквідність балансу банку. Оцінка залежності ліквідності банку від рівня ризику окремих банківських операцій. Стратегія управління ліквідністю комерційного банку. З'ясування підходу (забезпечення ліквідності за рахунок активів, забезпечення ліквідності за рахунок позикових ліквідних коштів, збалансоване управління ліквідністю) до рішення ліквідності банку. Методи та інструменти управління ліквідністю комерційного банку. Сек'юритизація. Порядок організації фінансових взаємовідносин банківської установи із страховими компаніями та підприємствами. Оцінка кредитоспроможності підприємства. Управління дохідністю кредитного портфеля та методи ціноутворення за кредитами. Управління кредитним ризиком на рівні окремої позики та на рівні кредитного портфеля. Методика оцінювання якості кредитного портфеля. Характеристика основних методів управління проблемними кредитами.

Розділ 4. Індивідуальне завдання. Обирається відповідно до напряму наукових досліджень з наведеного у робочій програмі практики списку, що не є вичерпним. Має на меті забезпечити максимальний збір інформації, необхідної для самостійної роботи та наукових досліджень.

Зміст практики на базі страхової компанії:

Розділ 1. Загальна характеристика та організаційна структура страхової компанії. Повна і скорочена назва страхової компанії. Юридична адреса. Інформація про відокремлені підрозділи та короткі відомості про них. Законодавчо-нормативна база, яка регулює діяльність страхової компанії. Відомості про державну реєстрацію в Єдиному державному реєстрі та про включення до Державного реєстру фінансових установ. Структура власності, відомості про власників істотної участі. Система управління страховика. Організаційна структура страховика. Перелік фінансових послуг (послуг із страхування, перестрахування), що надаються страховиком, інформація про ліцензії та дозволи. Інформація щодо договорів страхування. Інформація щодо вартості (ціни, тарифів) щодо фінансових послуг, що надаються страховиком. Політика винагороди страховика. Наявність гарантійних фондів чи компенсаційних схем, що застосовуються відповідно до законодавства страховиком. Інформація про видачу дозволу НБУ на передачу страхового портфеля та погодження плану передачі страхового портфеля.

Розділ 2. Фінансово-економічна характеристика страхової компанії. Аналіз джерел формування капіталу страхової компанії. Оцінка складу та структури страхових резервів. Оцінка складу, структури та динаміки доходів і витрат страховика. Аналіз динаміки показників формування фінансових результатів діяльності страхової компанії. Аналіз страхового доходу, витрат за страховими послугами та чистих витрат за утримуваними контрактами з перестрахування. Аналіз грошових надходжень і витрачання грошових коштів страхової компанії у результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Оцінка фінансової надійності страховика.

Розділ 3. Практичні аспекти дисциплін професійної підготовки в страховій компанії. Організація процесу планування страхової діяльності. Підготовка та оновлення плану безперервної діяльності, плану відновлення діяльності чи плану фінансування страховика. Бізнес-модель діяльності страховика. Вивчення кадрової політики страховика. Аналіз показників ефективності управління кадрами страхової компанії. Маркетингова політика страховика. Служба маркетингу та її значення у забезпеченні ефективності управління маркетинговою діяльністю страховика. Вивчення політики управління ризиками страховика. Організація процесу врегулювання страхових претензій. Аналіз ефективності управління грошовими потоками страховика. Забезпечення фінансової надійності страховика. Вплив тарифної політики страховика на фінансові результати. Програми перестрахування та їх роль у збалансуванні страхового портфеля. Управління платоспроможністю страхової компанії. Управління інвестиційною діяльністю страховика. Шляхи забезпечення ефективності та активізації інвестиційної діяльності страховика. Порядок

організації фінансових взаємовідносин страхової компанії із банківськими установами та підприємствами. Система фінансового моніторингу.

Розділ 4. Індивідуальне завдання. Обирається відповідно до напряму наукових досліджень з наведеного у робочій програмі практики списку, що не є вичерпним. Має на меті забезпечити максимальний збір інформації, необхідної для самостійної роботи та наукових досліджень.

2.2. Переддипломна практика

Розділ 1. Фінансово-економічна характеристика суб'єкта господарювання. Організаційна структура, форма власності, організаційно-правова форма суб'єкта господарювання, оцінка структури управління (наявність філій, представництв, відділень). Мета та види діяльності бази практики, її відповідність чинним законодавчим вимогам і нормам. Організація фінансової роботи на базі практики (наявність, склад та повноваження фінансової служби). Оцінка порядку формування, складу та структури капіталу суб'єкта господарювання. Динамічний аналіз основних груп фінансових показників діяльності бази практики (аналіз прибутків та збитків, рентабельність, ліквідність та платоспроможність, фінансова стійкість, ділова активність).

Розділ 2. Стан досліджуваних питань в межах теми кваліфікаційної роботи. Здійснення визначених аналітичних розрахунків досягнутого рівня досліджуваної проблематики у відповідності до теми кваліфікаційної роботи на матеріалах бази практики. Узагальнення здійснених обчислень та оцінка отриманих результатів в межах горизонту досліджень.

Розділ 3. Шляхи вдосконалення досліджуваних питань в межах теми кваліфікаційної роботи. Пропозиції щодо можливих шляхів і напрямів вирішення досліджуваних проблем на сучасному етапі розвитку фінансових відносин, підтверджені відповідними розрахунками, висновками та пропозиціями.

3. ВИМОГИ ДО БАЗ ПРАКТИКИ

Практика студентів Університету проводиться на базах практики, які забезпечують виконання програм практики студентів освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок.

Базами практики можуть бути підприємства різних галузей національної економіки, банківські установи, страхові компанії та професійні учасники фондового ринку, а також бази за межами України за умови забезпечення ними виконання у повному обсязі програм практики.

Виробнича та переддипломна практики проводяться на базах практики. Підприємства (установи, організації тощо), які залучаються для проведення виробничої / переддипломної практики студентів, мають відповідати наступним вимогам:

- наявність структурних підрозділів чи фахівців, з відповідним професійним досвідом, напрям діяльності та виконувати якими функціональні обов'язки відповідають профілю спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок;

- здатність забезпечити виконання програми практики;
- забезпечення кваліфікованого керівництва практикою студентів;
- забезпечення належних умов для проходження практики на виробництві з дотриманням правил і норм безпеки праці, виробничої санітарії відповідно до законодавства;

- надання студентам на час проходження практики можливості працювати на штатних посадах, робота на яких відповідає програмам практики (за згодою керівника підприємства (установи, організації тощо) та за наявності відповідних вакансій);

- надання студентам права користуватися документацією, необхідною для виконання програми практики, з урахуванням політики конфіденційності підприємства (установи, організації тощо);

- можливість наступного працевлаштування випускників Університету (на загальних підставах, за наявності вакансій).

З урахуванням особливостей підготовки студентів за освітньо-професійною програмою кафедра може встановлювати додаткові вимоги до баз практики, що відображаються у відповідній робочій програмі практики.

Бази практики для проходження переддипломної практики визначаються з урахуванням змісту та особливостей проведення наукового дослідження, підготовки кваліфікаційної роботи.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

Організаційними заходами, що забезпечують підготовку та порядок проведення практики студентів освітньо-професійної програми Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок, є:

- розробка наскрізної і робочих програм практик;
- визначення баз практики;
- укладання договорів про проведення практики студентів між Університетом та підприємствами (установами, організаціями тощо);
- розподіл студентів за базами практики;
- підготовка для баз практики інформації про обсяги, зміст, період проведення практики студентів, потреби в обладнанні та матеріалах тощо;
- призначення керівників практики;
- складання індивідуальних завдань на практику;
- проведення настановчих зборів студентам;
- підготовка звітної документації за результатами проведення практики;
- інші заходи.

Відповідальність за організацію та проведення практики покладається на ректора Університету. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням в Університеті здійснює керівник виробничої практики відділу практики та сприяння працевлаштуванню студентів і випускників, на факультеті – декан, на кафедрі – завідувач кафедри.

Функції організаторів, керівників та учасників практики визначаються Положенням про проведення практики студентів Полтавського державного аграрного університету.

Заходи, пов'язані з організацією практики студентів, визначаються наказом ректора Університету про проведення практики студентів.

Виробнича / переддипломна практика студентів проводиться у виробничих умовах в період, що забезпечує можливість виконання студентами всіх видів робіт згідно з програмою практики.

Організація проведення виробничої практики студентів заочної форми здобуття освіти здійснюється з урахуванням наявності в них професійного досвіду. Студенти, які мають досвід роботи, стажувалися (не менше одного місяця) або працюють за обраним фахом, допускаються розпорядженням декана факультету до складання семестрового контролю з виробничої практики без її проходження на підставі поданих підтверджуючих документів. Документами, які підтверджують відповідність займаної посади обраному фаху та наявності у студента відповідного практичного досвіду, є довідка з місця роботи чи стажування, засвідчена керівником підприємства (установи, організації тощо), або копія трудової книжки.

Студентам заочної форми здобуття освіти, які не працюють за фахом і не мають досвіду роботи за фахом, проводиться виробнича практика у міжсесійний період згідно наказу ректора Університету. Проходження такими студентами виробничої практики може здійснюватися за місцем роботи (без відриву від

виробництва) за умови його відповідності вимогам програм практики та укладення договору про проведення практики студентів.

На початку практики керівник підприємства (установи, організації тощо) призначає керівника від бази практики, а також забезпечує проведення студентам-практикантам інструктажів із охорони праці, ознайомлення з правилами внутрішнього трудового розпорядку бази практики, порядком отримання документації та матеріалів. Керівником практики від бази практики повинен бути фахівець, який працює на постійній основі. Кількість студентів-практикантів, яка закріплюється за ним, не повинна перевищувати десяти осіб.

На студентів-практикантів, які проходять практику на підприємстві (в установі, організації тощо), розповсюджується законодавство України про працю та правила внутрішнього трудового розпорядку підприємства (установи, організації тощо). За наявності вакантних місць та за відповідності змісту роботи програмі практики, студенти можуть бути зараховані на штатну посаду.

Керівник виробничої / переддипломної практики від кафедри:

- розробляє методичне забезпечення практики студентів;
- забезпечує якість проходження практики студентів згідно з її програмою;
- розробляє та видає індивідуальні завдання студентам;
- контролює своєчасне прибуття студентів до баз практики;
- здійснює контроль за виконанням програми практики та термінами її проходження;
- проводить консультації щодо опрацювання та узагальнення зібраного матеріалу;
- перевіряє щоденники, звіти з практики та оцінює результати її проходження студентами;
- подає на кафедру звіт керівника виробничої / переддипломної практики та у відділ практики та сприяння працевлаштуванню студентів і випускників;
- здійснює виконання інших функцій, визначених законодавством і внутрішніми нормативно-правовими актами Університету.

Керівник практики від бази практики:

- здійснює безпосереднє керівництво практикою студентів-практикантів згідно з програмою практики;
- знайомить студентів-практикантів із правилами внутрішнього розпорядку та контролює їх дотримання;
- повідомляє керівнику практики від кафедри про порушення студентом-практикантом трудової дисципліни та внутрішнього розпорядку;
- контролює ведення щоденника, підготовку звіту студентом-практикантом;
- після закінчення практики складає відгук-характеристику на кожного студента-практиканта, де дає оцінку проходження практики.

Студенти, які проходять виробничу / переддипломну практику, зобов'язані:

- з'явитися на настановчі збори з питань проходження практики та звітування за її результатами;
- пройти цільовий інструктаж з охорони праці;
- отримати документи для проходження практики;
- ознайомитися з робочою програмою практики;

- отримати індивідуальні завдання у керівника практики від кафедри;
- своєчасно прибути на базу практики;
- дотримуватися правил охорони праці на підприємстві (в установі, організації тощо) трудової дисципліни, правил внутрішнього трудового розпорядку, правил і норм охорони праці, цивільного захисту, пожежної безпеки та дій в надзвичайних ситуаціях;
- виконувати завдання, передбачені програмою практики;
- підготувати звітну документацію з практики;
- своєчасно подати звіт з практики та захисти його перед комісією.

Проходження переддипломної практики студентів здійснюється на базі підприємств (установ, організацій тощо) або структурних підрозділів Університету з урахуванням змісту й особливостей проведення наукового дослідження та підготовки кваліфікаційної роботи.

5. ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИК І ОЦІНЮВАННЯ ЇХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Після закінчення періоду практики студенти звітують про виконання програми практики та індивідуального завдання. Форми звітності визначаються наскрізною та робочою програмами практики. До звітної документації відносяться щоденник практики, звіт з практики та інші.

За результатами проходження **виробничої / переддипломної практики** студентом подається звіт з практики разом зі щоденником на кафедру для реєстрації та подальшої перевірки й оцінювання керівнику практики від кафедри.

У щоденнику практики студент у хронологічному порядку відображає зміст виконуваної ним роботи під час практики з коротким її аналізом. Щоденник практики обов'язково підписується керівниками практики.

Вимоги до структури та обсягу звіту з практики наводяться у робочій програмі практики. Підготовка звіту здійснюється з дотриманням принципів академічної доброчесності. Текст звіту з практики перевіряється на наявність текстових запозичень згідно Кодексу академічної доброчесності Полтавського державного аграрного університету та Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавському державному аграрному університеті.

Звіт з виробничої / переддипломної практики захищається студентом перед комісією, яка призначена наказом ректора Університету.

Критерії оцінювання та схема нарахування балів із виробничої / переддипломної практики визначаються науково-педагогічними працівниками кафедри і вказуються у робочій програмі практики.

За підсумками виробничої / переддипломної практики проводиться семестровий контроль у формі диференційованого заліку.

Диференційований залік з виробничої / переддипломної практики студентів денної форми здобуття освіти виставляється протягом перших двох теоретичних тижнів після її закінчення головою комісії із захисту звітів з практики. Голова комісії підсумовує бали, нараховані керівником практики від кафедри та комісією із захисту звітів з практики.

Керівником практики від кафедри нарахування балів здійснюється на підставі:

- оцінки результатів проходження практики студентом, наданої у відгуку-характеристиці керівника практики від бази практики;
- оцінки якості оформлення і змістовності наповнення щоденника, звіту з практики та виконання індивідуального завдання.

Семестровий контроль з виробничої / переддипломної практики студентів заочної форми здобуття освіти проводиться під час навчально-екзаменаційної (екзаменаційної) сесії. Диференційований залік з виробничої / переддипломної практики виставляється головою комісії із захисту звітів з практики.

Нарахування балів з виробничої практики студентів заочної форми здобуття освіти здійснюється:

- комісією за результатами співбесіди зі студентом, який має досвід роботи, стажувався або працює за фахом;

– керівником практики від кафедри та комісією із захисту звітів з практики студенту, який не працює за фахом і не має досвіду роботи за фахом, на підставі оцінки результатів проходження практики, якості оформлення і змістовності наповнення щоденника та звіту з практики, презентації результатів проходження практики та відповідей на запитання членів комісії.

Диференційований залік з переддипломної практики студентів заочної форми здобуття освіти виставляється за результатами виконання студентом програми практики та захисту звіту з практики. Голова комісії підсумовує бали, нараховані керівником практики від кафедри та комісією із захисту звітів з практики

Комісія із захисту звітів з практики нараховує бали за підсумками презентації студентом результатів проходження практики та відповідей на запитання членів комісії.

Підсумки практики обговорюються на засіданнях кафедри, конференціях, круглих столах та інших заходах, а загальні підсумки – на вчених радах факультету та Університету.